

sempozyum

**İLAHİYAT FAKÜLTELERİ KELÂM ANABİLİM DALI VII.
EĞİTİM-ÖĞRETİM MESELELERİ KOORDİNASYON
TOPLANTISI**

ve

**“BİR KELÂM PROBLEMİ OLARAK DİN-DÜNYA İLİŞKİSİ”
KONULU SEMPOZYUMDAN İZLENİMLER**

*H. İbrahim BULUT**

1995 yılından beri düzenli olarak yapılmakta olan *İlahiyat Fakülteleri Kelâm Anabilim Dalı VII. Eğitim-Öğretim Meseleleri Koordinasyon Toplantısı* ve *Konulu Sempozyumların VII. si* bu yıl 06- 08-Eylül 2002 tarihleri arasında Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesinde düzenlendi. Sempozyuma, içlerinde Fakültemizden Yrd. Doç. Dr. Mustafa Akçay, Yrd. Doç. Dr. Ramazan Biçer ile “Din-Bilim Arasında Zuhur Eden Problemler: Nedensellik ya da Hissî Mucizelerin İmkânı Meselesi” konulu tebliğiyle Dr. Halil İbrahim Bulut’un da bulunduğu çeşitli İlahiyat Fakültelerinden altmışa yakın bilim adamı katıldı. Üç gün süren organizasyonda İlahiyat Fakülteleri Kelâm Anabilim Dalı Eğitim-Öğretim Meseleleri Koordinasyonu ve “Bir Kelâm Problemi Olarak Din-Dünya İlişkisi” sempozyumu gerçekleştirildi. Dokuz tebliğin tartışıldığı sempozyumun ardından genel bir değerlendirme yapılarak sonuç bildirgesi yayınlandı. Halktan ve yerel basından büyük bir ilgi gören sempozyum, Çorum’un tarihî ve turistik mekanlarına yapılan güzel bir geziyle sona erdi.

Sempozyumun açılışına Vali Atıl Üzelgün ve İl Müftü Dursun Kaplan katıldı. Çorum İlahiyat fakültesi Dekan vekili Doç. Dr. Ferhat Koca’nın açılış ve

* Sakarya Üniv. İlahiyat Fakültesi, Ar. Gör. Dr.

teşekkür konuşmasından sonra sırasıyla Vali Atıl Üzelgün, Prof. Dr. Nadim Macit, Prof. Dr. Bekir Topaloğlu ve Prof. Dr. Saim Yeprem birer konuşma yaptılar.

Vali Atıl Üzelgün, İslam ülkelerinde gerekli aydınlığa kavuşulması için ilahiyatçılara büyük görevler düştüğünü ifade ettikten sonra sözlerine şöyle devam etti: “Ortaçağ İslam dünyasında İslam ülkeleri Batı ülkeleri karşısında gerek bilim, gerek devlet oluşturma ve gerekse ekonomik açıdan oldukça üstündü. Hıristiyan aleminin ortaçağ karanlığı ve engizisyon mahkemeleri dönemini yaşadığı bir dönemde İslam dünyası yükselme dönemini yaşıyordu. Daha sonraki gelişmeler sonucu bu durum tersine döndü. Ne oldu da İslam alemi Batı karşısında geri kaldı? Neden aydınlığı yakalayamıyoruz? Bunun sebepleri araştırılmalıdır. Bu alanda özellikle bilim adamları konuşmalıdır. İlahiyatlı bilim adamlarına büyük görev düşüyor. Din-dünya ilişkilerinin gelecekteki durumunu sizler aydınlatacaksınız. Bu sebeple hepimizi kutluyorum.”

Prof. Dr. Nadim Macit sempozyumun sunuş konuşmasında, din-dünya karşıtlığının kilise ruhaniliğinin insanlığa bıraktığı bir miras olduğunu belirttikten sonra, dünya kurmanın en etkin unsurunun akıl ve aklı içtihatlar bütünlüğü olduğunu, dinin salt metin olarak görüldüğü zaman sosyal değişimi anlamada güçlük çekileceğini, akıl ve bunun sonucu olarak aklı içtihadı terk eden bir anlayışın dünya kuramayacağını, çünkü böyle bir yaklaşımın her şeyden önce insanın ve yeteneklerinin inkar edilmesi anlamına gelmek olduğunu, dini böyle anlamının ise onu dünyanın dışına atmak olacağına dikkat çekti. Ayrıca devleti oluşturan saç ayaklarından birisinin din olduğuna, gerek Diyanet teşkilatının gerekse farklı şekillerde yapılan din eğitiminin, bu hizmeti yerine getiren bütün organların devlet tarafından yürütülmesi, devletin dini dışlamadığının göstergelerinden yalnızca birkaçı olduğuna değindi.

Prof. Dr. Bekir Topaloğlu, ülke genelinde 23 ilahiyat fakültesi bulunmasına rağmen atama ve kontenjanlarda büyük sıkıntılar yaşandığını, Türkiye genelinde yaklaşık 18 bin din adamına ve 40 bin din kültürü öğretmenine ihtiyaç varken İlahiyatlarla ilgili sıkıntılar yaşanmasının anlaşamadığını ifade etti. Türkiye'nin İslam ülkeleri arasında en aydın ülke olduğunu ifade eden Topaloğlu, “Ama

bizim gelenekselleşen İslam’da sıkıntılarımız var. Bunu aşmak durumundayız. Kelâmcılar daha rahat ufuklara açılabilme imkanına sahiptir. Çağımıza ayak uydurmak durumundayız. Aksi takdirde sıkıntılardan kurtulamayız. Bu alanda Kelâmcılara büyük sorumluluk düşmektedir.” dedi.

Prof. Dr. M. Saim Yeprem, Türkiye genelinde irtica ile mücadele konusunda İlahiyat Fakültelerinin en iyi kalkan olduğunu söyledi. Dinî doğruların halkı aydınlatıcı bir şekilde sunulması, dinî gerçeklerin kaynağından öğrenilmesi ve öğretilmesi, halkın sağlıklı ve doğru dini bilgilerle donatılması için İlahiyat Fakültelerine büyük ihtiyaç olduğunu belirten Yeprem, sözlerini şöyle sürdürdü: “Biz ilahiyatçılar kendimizi tanıtamıyoruz. Dinin anlatılması ve takdiminde karar mercilerine doğru tanıtım yapmalıyız. Aksi takdirde dinî alanda bilimsel bilgi boşluğunu birileri dolduracaktır. Sağlıksız dinî bilgiler ise hepimizi sıkıntıya düşürmüştür. Bu açıdan ilahiyat ve ilahiyatçılar kendilerinden korkulmaktan öte, ülkemize, milletimize, insanlığa hizmet sunacak kurum ve elemanlar olarak kabul edilmeli ve değerlendirilmelidir.”

Üç gün devam eden organizasyonun ilk gününde Prof. Dr. Süleyman TOPRAK’ın başkanlık ettiği ilk oturumda Kelâm Bilim Dalı’nın lisans seviyesinde eğitim-öğretim meseleleri müzakere edildi. Prof. Dr. Şerafeddin GÖLCÜK’ün başkanlığını yaptığı ikinci oturumda [www. Kelâm.org](http://www.Kelam.org) adresli Kelâm Koordinasyon sitesinin tanıtımı Yrd. Doç. Dr. Ahmet İshak DEMİR tarafından yapıldıktan sonra sitenin yönetim ve işleyişi ile ilgili kararlar alındı. Ardından Kelâm ilminin lisansüstü seviyesinde eğitim-öğretim problemleri ve Kelâm alanında yapılan akademik çalışmalar müzakere edildi.

7 Eylül 2002 Cumartesi günü “Bir Kelâm Problemi Olarak Din-Dünya İlişkisi” konulu sempozyum yapıldı. Dört oturum şeklinde yapılan sempozyumun Prof. Dr. Muhittin BAĞÇECİ’nin başkanlık ettiği ilk oturumunda “İslâm Düşüncesinde Din-Dünya İlişkisine Yönelik Kavram/Önermelerin Analizi”ne ilişkin konularda üç tebliğ sunularak müzakere edildi, bu çerçevede şu tebliğler sunuldu:

1. Doç. Dr. Ramazan ALTINTAŞ “İslâmî Gelenekte “el-Hayatü’-d-Dünya” Kavramını Anlama Biçimleri” (Müz. Doç. Dr. Muhit MERT)

2. Yrd. Doç. Dr. Muhammed YAZICI, “Dünya-Ahret Kavramlarının Analizi” (Müz. Dr. Mustafa EKİNCİ)

3. Yrd. Doç. Dr. Abdülhamit SİNANOĞLU, “Geleneksel Din ve Tarihsel Din Anlayışlarından Bugüne” (Müz. Yrd. Doç. Dr. Yener ÖZTÜRK).

Prof. Dr. Mevlüt ÖZLER’in başkanlığında yapılan sempozyumun ikinci oturumunda “Varlık ve Bilgi Anlayışları Açısından Din-Dünya İlişkisi” konusunda üç tebliğ sunularak müzakereleri yapıldı.

1. Prof. Dr. Nadim MACİT, “Dinî Bilginin Alanı ve Farklı Dünyalar” (Müz. Prof. Dr. Metin YURDAGÜR)

2. Doç. Dr. Temel YEŞİLYURT, “Globalleşen Dünyada Dinin Anlamı” (Müz. Doç. Dr. Şaban Ali DÜZGÜN)

3. Doç. Dr. İbrahim COŞKUN, “Dünyevî İslâm’ın Pratiği Önünde Bir Engel Despot, Otokratik Tanrı Tasavvuru” (Müz. Doç. Dr. Erkan YAR)

Prof. Dr. Metin YURDAGÜR’ün başkanlığını yaptığı sempozyumun üçüncü oturumunda “Teoloji ve Sekülerleşme” konularına ilişkin üç tebliğ sunularak müzakere edildi.

1. Prof. Dr. Muhittin BAĞÇECİ, “İslâm Dini, Bilim ve Sekülerleşme” (Müz. Doç. Dr. İlyas ÇELEBİ)

2. Dr. Halil İbrahim BULUT, “Din-Bilim Arasında Zuhur Eden Problemler: Nedensellik ya da Hissî Mucizelerin İmkânı Meselesi” (Müz. Yrd. Doç. Dr. Metin ÖZDEMİR)

3. Yrd. Doç. Dr. Selim ÖZARSLAN, “Din-Dünya İlişkisine Kur’ânî Açıdan Yaklaşımlar” (Müz. Doç. Dr. Ömer AYDIN)

Prof. Dr. Bekir TOPALOĞLU’nun başkanlığını yaptığı sempozyumun değerlendirme oturumu Prof. Dr. Şerafeddin GÖLCÜK, Prof. Dr. Süleyman TOPRAK, Prof. Dr. M. Saim YEPREM ve Prof. Dr. Mevlüt ÖZLER tarafından gerçekleştirildi. Değerlendirme oturumunda aşağıda sunulan sonuç bildirgesi okunarak oy birliği ile onaylandı.

SONUÇ BİLDİRGESİ

Çorum İlahiyat Fakültesinde düzenlenen *İlahiyat Fakülteleri Kelâm Anabilim Dalı VII. Eğitim-Öğretim Meseleleri Koordinasyon Toplantısı ve Konulu Sempozyumunda*

aşağıdaki kararlar oybirliği ile kabul edilmiş, bir sonuç bildirgesiyle ilgili fakültelere ve kamuoyuna duyurulmasına karar verilmiştir.

Lisans Programları

1. Sistematik Kelâm Dersinin I. yarıyıl (Sistematik Kelâm I) Klasik Kelâmın kavram ve problemlerini tartışacak şekilde; II. yarıyıl (Sistematik Kelâm II) ise çağdaş teolojik kavramları tartışabilecek şekilde içeriğinin yapılandırılması,

2. Kelâm Tarihi dersinin içeriğinin, tarihi olaylarla birlikte bu olayların felsefesini, olay çözümlemesini yansıtacak şekilde oluşturulması,

3. Türk Kelâmcıları dersinin, Kelâm Tarihi dersinden ayrı kılmak için içeriğinin ağırlıklı olarak son dönem düşünce tarihini verecek şekilde yapılandırılması,

4. Dinin Asıllarının (Uşulu'd-Din) dayandığı kavramsal çerçeveyi Kur'an'a dayanarak analiz edecek Kur'an Teolojisi adlı zorunlu bir dersin müfredata alınması,

5. Kelâm Ekolleri dersinin adının, İslam Mezhepleri Tarihinin içerdiği konulardan ayrılabilmesi için, "Mukayeseli Kelâm Problemleri" olarak değiştirilmesi yönünde öneride bulunulması,

6. Modern süreçte gelişen din karşıtı görüşlerin Kelâmî bir dille tartışılması, toplumda yaygın olarak dile getirilen, Satanizm, Reenkarnasyon, Din ve Şiddet, feminizm vs. gibi konuların Günümüz Kelâm Problemleri dersinin içeriğine dahil edilmesi.

7. Toplumun dini öz kaynaklarından doğru öğrenmesine katkı sağlamak için, İlahiyat Fakültesi mezunlarının gerek Milli Eğitim Bakanlığı, gerekse Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde ihtiyacı karşılayacak ve boş kadroları dolduracak şekilde istihdam edilmesi ve öğrenci kontenjanlarında yapılan kısıtlamaların kaldırılması,

Yüksek Lisans Programları:

1. Kelâmın hem geleneksel metinlerini anlayıp yorumlamayı hem de çağdaş teolojik eğilimlerin takibini sağlayacak şekilde Arapça ve bir Batı dilinin öğrenilmesinin özendirilmesi,

2. Disiplinlerarası (enterdisipliner) bilgi alışverişini sağlamak, ortak problemleri tespit ederek tartışma ortamını gerçekleştirmek ve lisansüstü öğrencilerin farklı branşlardan ders almalarının temin edilmesi,

3. Lisansüstü ve sonrası çalışmaların, hem klasik kaynakların günümüze kazandırılmasına hem de güncel problemlere çözüm üretmeye yönelik olmasına özen gösterilmesi.

Web Sayfasına İşlerlik Kazandırma

1. Şu ana kadar www.Kelâmcilar.com adıyla Internet üzerinden faaliyette bulunan sitenin bundan böyle www.Kelâm.org adıyla faaliyetine devam etmesi ve Web sitesinde 2003 yılı başı itibarıyla yılda iki sayı olmak üzere “Kelâm Araştırmaları” adıyla online bir dergi çıkarılması,

Sempozyum:

1.Din-Dünya ilişkisinin kelâmî bir problem olarak gündeme alınmasıyla, geleneksel düşüncede kadim-hadis, akıl-nakil tartışması ekseninde kurulan ilişkinin, değişen dil ve değişen dünya dikkate alınarak yeniden tartışılması amaçlanmıştır,

2. Siyasal Açıdan Din-Dünya İlişkisi:

a. Din anlamlı ve erdemli bir yaşam talebidir, hiçbir siyasal kategoriye indirgenemez.

b. Dünyevîleşme, inanç-mezhep ayrımı yapmadan din-devlet ve dünya üçlüsünün bir arada seslendiriliş biçimidir. Dolayısıyla siyasal anlamda dünyevîleşme dindışılık olarak tanımlanamaz,

Bilimsel Açıdan Din-Dünya İlişkisi:

a. Geleneksel düşüncede ilimleri dinle irtibatına göre fazilet hiyerarşisine sokan düşüncenin ürettiği problemleri tartışacak yeni bir bilgi sistemi oluşturmaya katkı sağlamak,

b. Din dili ile bilim dili arasında ayırım yaparak, dinin insanda bilinçli bir şuur oluşturmayı (anlamayı) amaçladığı, bilimin ise tabii olguların özel vasıflarını analiz etmeye, “açıklamaya” dönük olduğunu vurgulamak, bu sebeple;

c. Bilim gibi din de yaşamı anlamlı kılmamanın yollarından biridir ve her ikisinin de yaşamın bütünlüğü içinde birbirinden ayrılmaz gerçeklik olarak kabul edilmesi mümkündür.

3. Geleneksel düşüncede din-dünya ilişkisinde ulvî ve süflî ayırımına gidilerek dünya aleyhine bozulan dengenin Kur'an'ın dünyayı ibra ettiği ayetlere referansla yeniden tesis etmek.

4. Çok geniş bir yelpazede kültürel, ekonomik ve politik eğilimleri içine alacak şekilde kullanılan globalizmin, temel varlık sebebi mutlu bir birey ve erdemli bir toplum var etmek olan dinin temel dinamikleri çerçevesinde yeniden değerlendirilmesini sağlamak.

5. Globalizmin bir yandan birey aleyhine doğurabileceği sonuçları tartışarak olumsuzluklarını aza indirmek, diğer yandan da bilginin dolaşımındaki hıza olan katkısıyla getirdiği pozitif kazanımları değerlendirmenin yöntemlerini aramak.

6. İslamî gelenekte öte-dünyacı bir din anlayışını besleyen, yaşadığımız dünyayı küçümseyen kadercî-tevekkülcü anlayışın yerine, bireyin yeteneklerine ve dünya kurma yetilerine değer veren dinamik bir din anlayışını geliştirmek.

7. Modern çağda İslam'ın sosyal bağlamını dikkate alarak İslami anlamda bir dünyevileşme ve insanileşme fikrini geliştirmek.

Gelecek yıl Karadeniz Teknik Üniversitesi Rize İlahiyat Fakültesi'nde yapılmasına karar verilen koordinasyon toplantısında Prof. Dr. Hüseyin ATAY'ın teklif ettiği "İslâm İnançları Açısından Dinî Otorite" problemi sempozyum konusu olarak belirlendi.